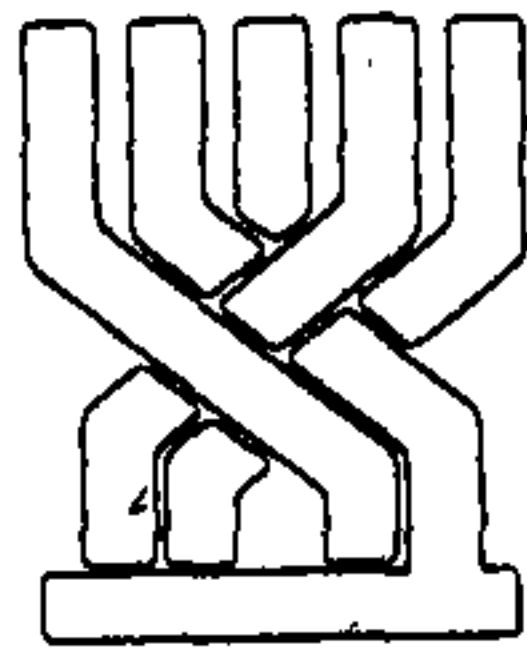

י"א נ"א ק"ר

המוסד לביטוח לאומי
האגף למחקר ותכנון

**מפעל נסיוני
לסיוע משפטי חינם
בנושאי ביטוח לאומי**

(שרות אוניברסלי ללא מבחן הכנסות)
סקר מעקב, 1978

101
ניצוק

המוסד לביטוח לאומי
האגף למחקר ותכנון

מפעל נסיוני לסיוע משפטי חינם
בנושאי ביטוח לאומי

(שרות אוניברסלי ללא מבחן הכנסות)

סקר מעקב, 1978

מאת:

ראובן שטיינר
יוסף זילבר

ירושלים, מאי 1979, סזן תשל'ט

ה ק ד מ ה

לאחר שהכנסת אשרה בישיבתה מיום 2.5.1977 תקון מס' 30 לחוק הביטוח הלאומי המטיל על משרד המשפטים להגיש סיוע משפטי בנושאי הביטוח הלאומי, ללא מבחן הכנסה, באמצעות לשכות הסיוע הפועלות זה מכבר, הועלה הרעיון של הפעלת מפעל נסיוני בתקופה שנותרה עד כניסת החוק לתוקפו.

מטרת הנסוי היא לאפשר למוסד ולמשרד המשפטים לעמוד על הקף הבעיות המשפטיות והמינהליות הכרוכות בהרחבת סעד משפטי לשכבה כה רחבה של האוכלוסייה, שרות אשר יהפוך באמצעות שינוי בחוק הביטוח הלאומי משרות סלקטיבי לאוניברסלי כלפי האוכלוסיות הנוגעות בדבר. זהו הישג רב בפתוח מערכת הבטחון הסוציאלי בישראל. אופי המפעל המיוחד הזה שונה ממפעלים מיוחדים אחרים שהמוסד תומך בהם בכך שמטרתו העיקרית הוגדרה ביצירת מידע מקצועי ומינהלי מוקדם הדרוש על מנת להפעיל שרות חדש כאשר התנאים הדרושים להפעלת השרות בהיקף מלא בקהילה, נוצרו מראש על פי קביעת המחוקק.

סקר זה, שבו רוכזו הממצאים העיקריים במהלך הלוי המחקרי בשנה הראשונה להפעלת הנסוי אינו דן, כמובן, בצד המשפטי של מתן השרות - תפקיד, שאתו יוכלו להתמודד ביתר הצלחה, המשפטנים המטפלים ישירות בנושא חשוב זה.

תודתנו נתונה למר ראובן שטיינר, מנהל המחלקה למחקרי הערכה בתחום הגבייה, הכספים והביטוח באגף למחקר ותכנון של המוסד ולמר יוסף זילבר, חוקר באגף, שהשקיעו מאמצים מרובים ביצירת הכלים הסטטיסטיים, בעיבוד הנתונים ובהכאת פרסום זה לדפוס.

כמו כן חובה נעימה היא לנו להודות לגב' שרה בר - סלע עו"ד, מנהלת המחלקה ללשכת הסיוע במשרד המשפטים ולגב' אילנה המר עו"ד מנהלת המפעל הנסיוני, על רצונן הטוב בשתוף פעולה ועל עזרתן הרבה בכל שלבי הנסוי.

תודגש עוד העזרה הרבה שהושיטו לנו כל עובדי המוסד שהיו קשורים בהפעלת הנסוי בעבודה היום יומית ובמיוחד מר יהושע בלבינדר יו"ר הועדה למפעלים מיוחדים, עו"ד זאב כרמלי סגן היועץ המשפטי, מר יצחק כבדיאל מנהל סניף רמת-גן ומר אברהם וגנר מנהל סניף פתח-תקוה. תודתנו נתונה להם על כך.

נירה שמאי

סמנכ"ל מחקר ותכנון

תוכן הענינים

רשימת פרסומי האגף

פרק א - ממצאים עיקריים	9
פרק ב - תאור התכנית ושלבי הפעלתה	10-14
1. הרקע להכנת התוכנית	10
2. תאור שלבי התוכנית	13
א. כללי	13
ב. מבנה הלשכה והגדרת פעולותיה	13
ג. בחינת התוכנית והערכתה	13
פרק ג - תוצאות סקר המעקב	15-21
1. הבקשות לסיוע משפטי מתוך ס"ח ה'חיות לפי הסניף, ענף הביטוח והזכאות לפי מבחן הכנסות	15
2. הערכת התחליף של הדיון החוזר בתוך הסניף	18
3. הבקשות לסיוע משפטי לפי סוג הטיפול ותוצאות המשפט	19
פרק ד - סקר עמדות על אוכלוסית הזכאים לסיוע משפטי	22-27
1. תקופת עריכת הסקר, המטרה, האוכלוסיות שנחקרו, המדגם והמקורות לנתונים	22
2. תוצאות עיקריות	22
א. נתונים אישיים ודמוגרפיים	22
ב. התייחסות ציבור הזכאים למפעל הנסיוני	25

נספחים:

א. לוחות

ב. טפסים

ג. שאלוני סקר עמדות

פרסומי האגף למחקר ותכנון

1977—1978 (תאחרון שהופיע 1975/6).	—	שנתון סטטיסטי
החל להופיע בשנת 1971 ¹	—	רבעון סטטיסטי
כתב עת לדיון בנושאי רווחה ובטחון סוציאלי, (תאחרון שהופיע: מס' 17, מרס 1979).	—	בטחון סוציאלי
הסבר תמציתי של עיקרי החוק לגבי תוג הזכאים, תנאי הזכאות וסוג הגמלאות.	—	מערכת הביטוח הלאומי בישראל
פירוט שיעורי הגמלאות ושיעורי דמי הביטוח לענפי הביטוח.	—	שיעורי הגמלאות ודמי ביטוח

סקרים

(בעברית, אם לא מצויין אחרת)

"נתוח דחיזת של תביעות לקצבת זקנה ושאיירים לפי סיבות לשנים 1969/70", מאת: שלמה כהן, 1971 (אזל).	—	מס' 1
"העדרות נשים מעבודה כתוצאה מסיבוכים בהריון (מאי-יוני 1971)", מאת: תמר בן-זוסף, 1971.	—	מס' 2
"המבטחים הלא-שכירים, עיבודים סטטיסטיים ממשלוח פנקסי מקדמות לשנת 1971/72", מאת: ראובן שטיינר ונילי הלפרין, 1971 (אזל).	—	מס' 3
"החוב, הפוטנציאל ועומק האגוד בגבייה ממעבידים ליום 31.3.71", מאת: ראובן שטיינר, 1971 (אזל).	—	מס' 4
"מקבלי קצבאות זקנה ושאיירים ומשפחות מדוברות ילדים לפי יישוב, 1971", מאת: חנה ולדהורן, 1972 (אזל).	—	מס' 5
"יתומים בגול בית ספר תיכון", מאת: שלמה כהן, 1972 (אזל).	—	מס' 6
"משפחות עם ילדים בישראל; 1969—1970", מאת: נירה שמאי וחנה ולדהורן, 1972 (אזל).	—	מס' 7
"שיקום נכים בשנים 1968—1970", מאת: אלחנן בלומנטל, 1972 (אזל).	—	מס' 8
"המבטחים הלא-שכירים — 1970/1971; 1971/72", מאת: ראובן שטיינר ונילי הלפרין, 1972 (אזל).	—	מס' 9
"הגבייה ממעבידים — 1971/72", מאת: ראובן שטיינר, 1973.	—	מס' 10
"שרותי הביטוח הלאומי לברואים בנגב", מאת: ראובן שטיינר ושלמה כהן, 1973.	—	מס' 11
"עולים חדשים מקבלי גמלאות זקנה 1972/73", מאת: שלמה כהן, 1974.	—	מס' 12
"מקבלי קצבת משפחה מרובת ילדים, לפי יישוב, 1973", מאת: חנה קרן יער (ולדהורן), 1974.	—	מס' 13
"שיקום נכים 1971 - 1972", מאת: אלחנן בלומנטל, 1974.	—	מס' 14
"מקבלי קצבאות זקנה ושאיירים לפי יישוב, 1975", מאת: מרים שמלצר, 1975 (אזל).	—	מס' 15
"מקבלי קצבאות זקנה ושאיירים בתוספת הטבה סוציאלית בבאר-שבע 1973", 1976.	—	מס' 16
"תנאי החיים של קשישים בבאר-שבע, פתח-תקוה ויבנה", מאת: שלמה כהן וברנדה מורגנשטיין, 1976.	—	מס' 17
"מקבלי קצבת משפחה מרובת ילדים לפי יישוב 1975", מאת: חנה קרן יער (ולדהורן), 1976.	—	מס' 18
"הנפגעים בתאונות עבודה בשנים 1970-1972 (בעברית ואנגלית)", מאת: יוסי מרצפי ורבקה פריאור, 1976.	—	מס' 19
"הנפגעים בתאונות עבודה (מקבלי דמי פגיעה) בשנים 1973—1974 (בעברית ואנגלית)", מאת: רבקה פריאור, 1978.	—	מס' 20
"מקבלי קצבת ילדים לפי יישוב, 1977", מאת: חנה קרן-יער ומרים סזארי, 1978.	—	מס' 21
"תהליכי שיקום של נפגעי עבודה: ממצאים ממערכת דיווחים שהופעלה בתקופה 1971—76", מאת: אגי מיינהרד, 1978.	—	מס' 22
"תכונות סוציודמוגרפיות של אלמנות עירוניות המקבלות קצבת שאירים", מאת: דליה גורדון, 1978.	—	מס' 23
"ההוצאה לביטחון סוציאלי בישראל בשנים 1950—1976 (בעברית ואנגלית)", מאת: יוסף פרנק וראובן שטיינר, 1978.	—	מס' 24

המשך מעבר לדה

מחקרים

(בעברית או באנגלית לפי המצויין)

1	מס' 1	—	"סקלה אקווילנטית למבוגר סטנדרטי, ממצאים ישראליים" (באנגלית), מאת: יעקב חביב ויוסי טויל, 1974 (אזל).
2	מס' 2	—	"השפעת ההוצאה הציבורית לשרותים סוציאליים על החלוקה מחדש של ההכנסות" (בעברית), מאת: מוריה אבנימלך, 1974.
3	מס' 3	—	"השפעת קצבאות ילדים על הילודה" (באנגלית), מאת: מרג'ורי הוניג, 1974.
4	מס' 4	—	"העוני בישראל לפני ואחרי התמיכות הממשלתיות" (באנגלית), מאת: יעקב חביב, 1974.
5	מס' 5	—	"דפוסי תזונה ויעילות בצריכת מזון בישראל" (בעברית), מאת: יוסי זמיר, 1974.
6	מס' 6	—	"שינויים במערכת דמי הביטוח הלאומי" (בעברית), מאת: יוסי טויל, 1974.
7	מס' 7	—	"חלוקת ההכנסות מחדש באמצעות הביטוח הלאומי על פי קבוצות דמוגרפיות וקבוצות הכנסה" (באנגלית), מאת: יעקב חביב, 1975.
8	מס' 8	—	"מערכת התמיכות בישראל ערב פירות נובמבר 1974 ואחריה" (בעברית), מאת: מרג'ורי הוניג, יפה קוזלוב, אפרת ברונפלד ומוטי לקסר, 1975 (אזל).
9	מס' 9	—	"השפעת העזרה הציבורית והמשפחתית לדיור על חלוקת ההכנסות בקרב זוגות צעירים ב-1971" (בעברית), מאת: מאיר גרינפלד, 1975.
10	מס' 10	—	"העוני בישראל לאור התפתחות המערכת להבטחת הכנסה" (בעברית), מאת: יעקב חביב, 1976.
11	מס' 11	—	"השפעת קצבאות הביטוח הלאומי על היצע העבודה" (באנגלית), מאת: גיורא חנוך ומרג'ורי הוניג, 1976.
12	מס' 12	—	"בעיות בשימוש בממדי אי-שוויון לדירוג התפלגויות הכנסה" (בעברית), מאת: יהודה גבע, 1976.
13	מס' 13	—	"הרפורמה במס ותשלומי העברה בישראל, יולי 1975" (באנגלית), מאת: רפאל רוטר - גיורא שמאי, 1976.
14	מס' 14	—	"העלמת מס הכנסה והיצע עבודה" (באנגלית), מאת: גדעון יניב, 1977.
15	מס' 15	—	"על היצע העבודה בתנאי אי-ודאות" (באנגלית), מאת: גדעון יניב, 1977 (אזל).
16	מס' 16	—	"אמידה סימולטנית של מערכת פונקציות כיקוש בישראל: ניתוח אמפירי, 1968-1975" (בעברית), מאת: לאה אחרות, 1977.
17	מס' 17	—	"עקומת היצע עבודה במערכת תכניות להבטחת הכנסה" (באנגלית), מאת: גיורא חנוך ומרג'ורי הוניג, 1977 (אזל).
18	מס' 18	—	"שינויים בדפוסי העוני באוכלוסיית השכירים בישראל" (בעברית), מאת: יוסי תמיר, 1977 (אזל).
19	מס' 19	—	"על מס הכנסה ליניארי אופטימלי וביטוח אבטלה" (באנגלית), מאת: גדעון יניב ויוסי תמיר, 1977.
20	מס' 20	—	"שכר מינימום: — סקירה ספרותית והשלכות האפשריות בישראל" (בעברית), מאת: מנחם כרמי, 1978.
21	מס' 21	—	"סובסידיה למוצרי מזון כאמצעי להבטחת הכנסה" (בעברית), מאת: יצחק מואב, 1979.
22	מס' 22	—	"השינויים בדפוסי העוני בישראל בין השנים 1968-1975 לאור התפתחות המערכת להבטחת הכנסה" (בעברית), מאת: לאה אחרות, יהודה גבע ויוסי תמיר, 1979.

מפעלים מיוחדים

(בעברית בלבד)

1	מס' 1	—	"הבראה לאמהות למשפחות מרובות ילדים", מאת: אלחנן בלומנטל, 1974.
2	מס' 2	—	"הערכת התוצאות של הרכה תזונתית למשפחות מרובות ילדים", מאת: שרה בבלי וגילה מיכאלי, 1975.
3	מס' 3	—	"קשיש לקשיש" בשכונת גונן בירושלים בשנים 1969-1975, 1975.
4	מס' 4	—	"מפעל נסיוני לשיפור שירות ההזנה בבתי הספר בלוד וברמלה בשנת הלימודים תשל"ה", מאת: אגי מיינהרד ונעמי פינטון, 1976.
5	מס' 5	—	"חינוך והדרכה לאורח חיים הסכוני למשפחות מרובות ילדים", מאת: נעמי פינטון, 1976 (אזל).
6	מס' 6	—	"מפעל נסיוני ליצירת תהליך אבחון תעסוקתי לקשישים", מאת: רחל הינשטיין, 1976.
7	מס' 7	—	"מפעל נסיוני לשירות הזנה כולל בכפר-סבא", מאת: נעמי פינטון ואגי מיינהרד, 1977.
8	מס' 8	—	"פרוייקט עבודה קהילתית בשכונת שפרינצק בקריית שמונה", מאת: נעמי פינטון, 1978.
9	מס' 9	—	"מפעל נסיוני לסיוע משפטי חינם בנושאי ביטוח לאומי (שרות אוניברסלי ללא מבחן הכנסות); סקר מעקב, 1978", מאת: ראובן שטיינר ויוסף זילבר, 1979.

פרסומים נוספים

1	מס' 1	—	"עובדים בשכר נמוך וסובסידיות לשכרם", מאת: אברהם דורון ורפאל רוטר (בעברית - נובמבר 1976; באנגלית - יולי 1978).
2	מס' 2	—	"גמלאות להבטחת קיום - הצעת תכנית", מאת: אברהם דורון ויוסי זיסקינד (בעברית - יוני 1978; באנגלית - יוני 1979).

פרק א' - ממצאים עיקריים

- א. במשך השנה הראשונה לפעולת הלשכה הוגשו 418 בקשות לסיוע משפטי המהוות 32% מס"ה הדחיות שגרשמו בפרק זמן זה.
- ב. התפלגות הבקשות לפי סניפים זהה להתפלגות אוכלוסית המבוטחים והדחיות בשני הסניפים. (2/3 בסניף ר"ג לעומת 1/3 בסניף פ"ת).
- ג. 53% מבקשות אלה היו קשורות לענף נכות כללית, 25% לענף זקנה ושאיירים ו-17% לענף נפגעי עבודה.
- ד. 202 פונים שהם כ-52% מכלל המבוטחים שהיו בטיפול לשכת הסיוע, היו זכאים לסיוע משפטי חינם על פי הכללים ובמסגרת לשכות הסיוע המשפטיות הפועלות ליד משרד המשפטים, היינו היו זכאים בגין הכנסתם הנמוכה. המחצית השנייה של הפונים לא היתה נענית על פי הקריטריונים של מבחן ההכנסות ולגביהן שינוי החוק הוא משמעותי במיוחד.
- ה. לאחר שלשכת הסיוע מצאה שיש עילה לכאורה להגשת תביעה משפטית נערך דיון חוזר בתיק בין מנהלת לשכת הסיוע לבין נציגי המוסד. מתוך 65 תיקים שהובאו לדיון חוזר שונתה ההחלטה המקורית של המוסד ב-28 מהם, המהווים כ-40% מכלל התביעות שהובאו לדיון חוזר.
 - ו. 102 תביעות ועררים המהווים כרבע מכלל הבקשות לסיוע משפטי הוגשו לבתי הדין לעבודה.
 - ז. כ-43 תיקים המייצגים כ-42% מכלל התביעות והעררים שהוגשו במרוצת השנה לבתי הדין הסתיימו ההליכים המשפטיים ורובם ככולם השיגו תוצאות חיוביות. רק לגבי שני תיקים נדחתה התביעה ע"י בית הדין.
 - ח. משך הזמן הממוצע לטיפול בתיקים בהם ניתן פס"ד הגיע ל-100 ימים לערך דהיינו כשלושה חודשים ושליש בעוד שממוצע הישיבות לתיק בדיונים שהתקיימו בבתי הדין לעבודה היה 1.5.
 - ט. 21 בקשות שהם כ-5% מכלל אלה שהוגשו הועברו לטיפולם של עורכי דין פרטיים.
 - י. בסקר עמדות שנערך בקרב אוכלוסית הזכאים לסיוע הביעו כשני שלישי מהם עמדה חיובית בקשר לקיום לשכת הסיוע והצורך בהמשך הפעלחה.
 - יא. ממצאי סקר עמדות מראים שרובם (כ-83%) לא פנו בעבר לקבלת ייעוץ משפטי בעניני המוסד וספק אם היו עושים כן, אילו לא היתה הלשכה פועלת.

פרק ב' - תאור התוכנית ושלבי הפעלה

1. הרקע להכנת התוכנית

במדינות רבות אומץ הרעיון כי יש להקל על מבוטח לממש את זכויותיו במסגרת חוקי הביטוח הסוציאלי, במיוחד במקרים קשים ומסוכנים אשר לעתים מובאים להכרעה בפני ערכאות משפטיות. והראיה לכך, כי יש מדינות רבות בעולם המשחררות את המבוטח מתשלום אגרות המשפט, אחרות פוטרות אותם מנטל הוצאות המשפט ויש המסייעות בסיוע כספי בניהול המשפט ואפילו מעניקות ייצוג משפטי חינם.

בישראל משחרר החוק את ציבור המבוטחים מאגרות משפט בתביעותיו נגד המוסד לביטוח לאומי (ק"ח 2400, עמ' 2114), בנוסף לכך השתרש הנוהג בבתי הדין לעבודה שלא לחייב את התובעים בהוצאות משפט, אף כאשר בתי הדין פוסקים כנגדם. את ההגמקה לכך ביטא נשיא בית הדין הארצי לעבודה בדיון ל"ד/17/0 (פד"ע ה' עמ' 137) במילים הכאות: "הרעיון שמאחורי דרך זו (של שחרור מהוצאות המשפט) הוא בכך שבית הדין רואה את מימוש הזכות של מבוטח מכוח חוק הביטוח הלאומי כחלק מהזכות עצמה ושההתדינות כולה מתנהלת במימון ציבור המבוטחים".

במה דברים אמורים? כשאין "המבוטח מנצל לרעה את זכותו". אשר לייצוג המשפטי, קיים בישראל חוק הסיוע המשפטי, תשל"ב-1972 המאפשר סיוע משפטי חינם לכל מי שתובע מימוש זכותו עפ"י חוק הביטוח הלאומי כחלק מיתר חוקי המדינה.

חסרונו של החוק בכך שהוא מצמצם את הזכות למעוטי הכנסה בלבד לפי מבחני הכנסה. בדיון ל"ד/13/0 (פד"ע 309) הצהיר בית הדין הארצי על זכותו של מבוטח התובע גימלה לעזרה משפטית לשם מימוש זכותו. זאת עקב ההנחה כי ביסודו של חוק הביטוח הלאומי טמון העקרון של הדדיות של המבוטחים ולכן יש מקום לטענה שכשם שהמוסד לביטוח לאומי מממן את הוצאות המשפט מכספי המבוטחים שהתובע גימלה הוא אחד מהם, כן זכאי התובע גימלה למימון הדרוש למימוש זכותו.

הפתרון הרצוי הוא בהבטחת עזרה משפטית לכל התובע גימלה מחוק הביטוח הלאומי, מבלי שיהיה חייב להוכיח כי הינו "חסר אמצעים" כנדרש לעניין סיוע משפטי מכח חוק הסיוע המשפטי, תשל"ב-1972.

כבר כיום נושא המוסד לביטוח לאומי בעיקר נטל הוצאות המשפט של שני הצדדים. שכרם של מומחים רפואיים במשפטי תאונות בעבודה ממומן כיום ע"י המוסד וגוברת הנטיה של בתי הדין לעבודה לחייב את המוסד בהוצאות של בדיקות רפואיות של המבוטחים. בעקבות

זאת הגיע המוסד למסקנה כי מיסוד הסיוע המשפטי כשירות חינם למבוטחים יהיה תואם את הנהלים בפועל החותרים לאותה מגמה.

הושמעה גם הטענה, כי מבוטחים בעלי הכנסות נכוחות לא ינצלו את זכותם לסיוע משפטי חינם ויוסיפו להעזר בפרקליט פרטי למימוש זכותם, בגלל האופי האישי של שרות זה המחייב אמון רב בין הלוקח לפרקליטו.

במגעים שהתקיימו בין הגורמים השונים העוסקים בתחום הסיוע המשפטי התרשם המוסד כי קיימת נכונות רבה ורצון לשיתוף פעולה למימוש רעיון הסיוע המשפטי. לאחר דיונים מוקדמים, נחננו נציגי לשכת עורכי הדין את הסכמתם העקרונית להפעלתו של שירות זה כשלב נוסף לשירות הקיים במסגרת לשכות הסיוע הפועלות ליד משרד המשפטים, מתוך הבנה שבחלק מהתביעות שיידונו יימסר הייצוג המשפטי בידי עורכי דין פרטיים תמורת התעריף המוסכם.

בדיון שהתקיים בין מנכ"ל משרד המשפטים ומנכ"ל המוסד לביטוח לאומי הוחלט על דעת שני הצדדים לבחון את האפשרות של הקמת שירות מיוחד במסגרת הסיוע המשפטי ללא מבחן הכנסה שיתייחס ספציפית לתביעות בתחום טיפולו של המוסד לביטוח לאומי ואשר סמכות הדיון המשפטי בהם נתונה לבתי-הדין לעבודה.

התמנה צוות שמתפקידו לבדוק את נושאי המימון והיישום המינהלי הקשורים למתן סיוע משפטי למבוטחי המוסד לביטוח לאומי במסגרת המחלקה לסיוע משפטי של משרד המשפטים, לגבי פניות החזויות להתדיין בבתי הדין לעבודה.

חברי הצוות שהשתתפו היו: גב' ש. בר-סלע, עו"ד ומר א. שמאע ממשרד המשפטים מר ז. כרמלי, עו"ד ומר ר. שטיינר מהמוסד לביטוח לאומי.

הצוות קיים דיון יסודי וכן נפגש עם נציג לשכת עורכי הדין במטרה לבדוק את עמדתם בנוון כמתחייב מסעיף 7 לחוק הסיוע המשפטי תשל"ב-1972.

ביום 17.5.76 הגיש הצוות דו"ח מסכם הכולל עקרונות והמלצות בענין מתן סיוע משפטי חינם ללא מבחן הכנסה לכל מבוטחי המוסד לביטוח לאומי שתביעותיהם נדחו. הדו"ח כלל אומדן ההוצאות הצפויות בגין הפעלת הפרויקט, בהסתמך על מספר התביעות שהוגשו ע"י מבוטחי המוסד בשנים קודמות.

בעקבות דו"ח הצוות גובשו עקרונות תיקון לחוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 30). תיקון אשר התקבל ביום 2.5.77 בכנסת. תיקון החוק קובע בין היתר כי שר העבודה בהסכמת שר המשפטים ובהתייעצות עם שר האוצר ובאישור ועדת העבודה והרווחה של הכנסת יתקין תקנות בדבר מתן סיוע משפטי, ללא מבחן הכנסות, לכל מבקש בהליכים

בבתי הדין לעבודה שהמוסד הוא צד בהם. בחוק נאמר שהסיוע המשפטי יינתן בכל העניינים הנובעים מחוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב) תשכ"ח 1968 או מכל חיקוק אחר שהמוסד משלם תשלומיו על פיו למעט הליכים שענינם תביעה לתשלום דמי ביטוח או תביעה נגד מעביד לפי סעיף 185 לחוק. במשך הזמן הושלמה חקיקת המשנה על פי חוק הסיוע המשפטי תשל"ב-1972 וזאת בתיאום עם האחראים בלשכה המשפטית של המוסד על החקיקה; סמוך למועד שנקבע פרסם שר העבודה והרווחה את "תקנות הסיוע המשפטי תשל"ג-1973", לפיהן הסיוע יינתן באמצעות לשכות הסיוע המשפטי הפועלות ליד משרד המשפטים ובמסגרת החוק הקיים ותקנותיו.

תחילתן של התקנות ביום כ"ט באלול תשל"ח (1.10.78) ובהן נאמר בין היתר: (סעיפים 5-6) כי שירות משפטי יינתן בהדרגה בסוגי תהליכים כדלקמן:
ביטוח אימהות וילדים - החל ביום 1.10.78, ביטוח זקנה ושאיירים, אבטלה- החל ביום 1.1.79, נכות כללית זכויות מתנדבים - החל ביום 1.4.79, הליכים בכל הסוגים - החל ביום 1.10.79.

השירות יכלול ייעוץ משפטי ועריכת מסמכים משפטיים, ייצוג בפני בתי הדין לעבודה ותשלום ההוצאות הכרוכות במחן שירות משפטי.

לפיכך, נכלל בתקציב התפעולי של המוסד לשנת 1978 סך של 3.0 מיליון ל"י לכיסוי הוצאות משרד המשפטים עקב מתן הסיוע המשפטי כנדרש בחוק וזאת על פי הסדרי תשלום כפי שנכללים בהסכם שבין משרד המשפטים לבין המוסד.

מיד לאחר אשור תקון מס' 30 לחוק סוכם במוסד בתיאום עם משרד המשפטים על עריכת ניסוי של מתן שירות משפטי לכל, לחלק ממבוטחי המוסד על מנת להפיק לקחים מנהליים ומקצועיים לקראת יישומו הקרוב של החוק.

יחד עם זאת סוכם על לוויה מחקרי של מפעל נסיוני זה אשר הוטל על עובדי האגף למחקר ותכנון של המוסד.

הפעלתה של התכנית הנסיונית על בסיס הכללים והנוהלים על פיהם יפעל השרות החדש הלכה למעשה היה מותנה בקבלת אישור מהועדה למפעלים מיוחדים ואשור הוערות הענפיות שליד מועצת המוסד. בשעתו הוגש להן תזכיר לדיון שכלל חומר רקע בענין תיקון החוק והפעלתו של השרות החדש וכן פרטים על מטרת הפרויקט, תאורו וזאת בנוסף לאומדן התקציבי על מרכיביו העקריים שיידרש למטרה זו.

התוכנית אושרה ע"י מועצת המוסד בוועדותיה השונות. עלות התוכנית הסתכמה

ב- - 256,000 ל"י.

א. כללי

מקום לשכת הסיוע נקבע באזור רמת-גן ולאחר שנעשו כל הסידורים הדרושים היא נפתחה לשרות אוכלוסית המבוטחים הקשורים לסניפים רמת-גן ופתח-תקוה והחלה לפעול ביום 1.9.77.

הפונים ללשכה היו מקרב מבוטחי המוסד אשר תביעותיהם נדחובסניפים אלה שכן בטופס הדחייה נוספה לצורך הניסוי פיסקה המסכה את תשומת לבם לקיומה של הלשכה ולעובדה כי הסיוע ניתן ללא תמורה כספית.

הם היו רשאים לפנות ללשכה ולהעזר בשירותיה כולל קבלת ייצוג משפטי הן בבתי הדין האזוריים והן בבית הדין הארצי לעבודה.

ב. מבנה הלשכה והגדרת פעולותיה

לשכת הסיוע המשפטי שהוקמה למהלך הניסוי פעלה באמצעות עו"ד שניהל את עניני הלשכה והיה כפוף במישרין למנהלת המחלקה לסיוע משפטי במשרד המשפטים שהייתה אחראית לבצוע התכנית ולהפעלת השרות כמתוכנן.

תפקידיה של מנהלת הלשכה הוגדרו כלהלן:

1. מתן ייעוץ והדרכה והכוונת המבוטח לקבל שרות מסוג אחר שהמוסד מעניק ואשר מעוגן בתקנות.

2. הגשת תביעות לבתי הדין לעבודה, הן לאזורי והן לארצי וייצוג הפונים בכל ההליכים המשפטיים.

על הלשכה הוטלו גם תפקידים מנהליים רבים אשר כללו בין היתר את הפעולות הבאות:

1. שירות ציבור הפונים והכוונתם.

2. ניהול תיקים אישיים לפונים, ריכוז המסמכים בדיקתם ותיוקם.

3. הדפסות, צלומים ובירורים שונים.

ג. בחינת התכנית והערכתה

כדי להעריך את התכנית ולבחון אותה מנקודות ראות שונות נקבעו מספר קריטריונים כפי שיצויין להלן:

1. מידע על אופי, מהות וסוג התביעות בהם ניתן הסיוע המשפטי.

2. היקף הסיוע שיינתן ואורך תקופת הטיפול עד לקבלת ההחלטה וכן הספק חודשי שיחבטא בקצב זרימת הבקשות במקביל למהירות הטיפול שניתן.

3. טיב עבודתם של פקידי התביעות ומעקב אחר אלה שתביעותיהם נדחו ע"י המוסד ולא מצאו לנכון לממש זכותם.
 4. הרכב אוכלוסית מגישי הבקשות על מגזריה ומגוונה לפי משתנים שונים כגון: מצב כלכלי, מצב סוציאלי וכד'.
 5. הערכת מספר הפניות עקב ביטול מבחן ההכנסה.
 6. בחינת הנוהלים, הכללים והשיטה על פיהם מתבצעת העבודה, והתייחסות ציבור הזכאים לשירות החדש.
 7. הערכה של הפונים לשירות, לגבי טיב מהירות והיקף הטיפול שהם מקבלים בלשכת הסיוע מחד, ומעקב על המבוטחים שתביעותיהם נדחו ולא מיצו זכותם לקבלת השירות מאידך.
- הוכנה מערכת רישום ודיווח שכללה תיק אישי לכל מבוטח שבו רוכזו כל הטפסים והמסמכים וכן פנקס רישום שבו נרשמו כל הפעולות שבוצעו בכל שלבי תהליך הטיפול. הם אפשרו עריכת מעקב שוטף בכל הקשור לסוג הטיפול ולתוצאותיו, משך הטיפול בבתי הדין ותוצאות המשפט.

פרק ג' - תוצאות סקר המעקב

להלן יובאו ממצאים עיקריים לגבי פעולותיה של לשכת הסיוע בתקופת הפעלה התכנית בתחומים הבאים:

1. הבקשות לסיוע משפטי מתוך ס"ה הדחיות לפי הסניף, ענף הביטוח והזכאות לפי מבחן הכנסות

לוח מס. 1 - בקשות לסיוע משפטי לפי הסניף וענף הביטוח
ספטמבר 1977 - ספטמבר 1978

פתח- תקוה		רמת- גן		ס"ה		ענף הביטוח
מספר הבקשות	%	מספר הבקשות	%	מספר הבקשות	%	
130	100.0	288	100.0	418	100.0	ס"ה
63	63.9	139	48.3	222	53.1	נכות כללית
33	25.4	72	25.0	105	25.1	נפגעי עבודה
5	3.8	65	22.6	70	16.8	זקנה ושאיירים
9	6.9	12	4.1	21	5.0	ילדים אמהות ושונות

מתוך נתוני הלוח הנ"ל מסתבר, כי במהלך השנה הראשונה להפעלת התכנית הנסיונית הוגשו 418 בקשות לסיוע משפטי שמחפצלות כדלקמן:

288 בקשות לסיוע משפטי (כ-69%) הוגשו ע"י אוכלוסית המבוטחים שבתחום טיפולו של סניף רמת-גן בהשוואה ל-130 בקשות (המהוות כ-31%) שהוגשו ע"י מבוטחים שמיוצגים ע"י סניף פתח-תקוה. מיון הבקשות לפי ענפי הביטוח מלמד, כי רובן המכריע התמקדו בשלושה ענפי ביטוח עקריים שהם נכות כללית (53%) נפגעי עבודה (25%) וזקנה ושאיירים (17%). הבקשות האחרות התפצלו בין יתר ענפי הביטוח ומשקלן הגיע לכדי 5% בלבד. מכאן,

כי אוכלוסית ענף נכות כללית הוותה את המרכיב העיקרי של הפונים בתקופה הנסקרת. בחינת הנתונים לפי הסניפים הצביעה על העובדה כי משקלו של ענף נפגעי עבודה היה זהה בשניהם לעומת הענפים האחרים בהם היו קיימים הבדלים ניכרים.

לוח מס' 2 - בקשות לסיוע משפטי מתוך ס"ה הדחיות לפי הסניף בענף הביטוח
 ספטמבר 1977 - ספטמבר 1978

ענף הביטוח	ס"ה			רמת-גן			פתח-תקוה		
	תביעות שנדחו	בקשות לסיוע משפטי	% הבקשות מהדחיות	תביעות שנדחו	בקשות לסיוע משפטי	% הבקשות מהדחיות	תביעות שנדחו	בקשות לסיוע משפטי	% הבקשות מהדחיות
ס"ה	1,310	418	31.9	832	288	34.6	478	130	27.2
נכות כללית	570	222	38.9	315	139	44.1	255	83	32.5
נפגעי עבודה	415	105	25.3	268	72	26.9	147	33	22.4
זקנה ושאיירים	187	70	37.4	157	65	41.4	30	5	16.7
ילדים אמהות ושוונות	138	21	15.2	92	12	13.0	46	9	19.6

אם כי לא קיימת חסימה מלאה (בהגדרה) בין מבוטחים שתביעותיהם נדחו לבין אלה שפנו לקבל סיוע משפטי - לזמן קצר - מצאנו כי בסיכום שנתי יש משמעות לחישוב של אחוז הפונים מס"ה הדחיות כפי שמוצג בלוח הנדון.

עיון בלוח הנ"ל מראה, כי מתוך 1,310 התביעות שנדחו בענפי הביטוח השונים בתקופה הנסקרת בשני הסניפים כאחד הגישו 418 בקשות לסיוע משפטי. ס"ה הבקשות לסיוע משפטי היוו כ-32% לערך מתוך ס"ה התביעות שנדחו באותו פרק זמן.

יש לזכור, כי אוכלוסית המבוטחים שתביעותיהם נדחו כללה בתוכה גם את אותם מבוטחים שאינם רשאים להעזר בשירותי הלשכה ולכן ניכינו אותם מס"ה הדחיות. בנכות כללית, הכוונה לאותן התביעות שנדחו ע"י רופא מוסמך ואשר עדיין לא מיצו את כל ההליכים במסגרת הועדות השונות.

בנפגעי עבודה לא נכללו - כל אותם מבוטחים שנדחו פורמלית ולא עניינית, היות והיו עדיין בחזקת זכאים להמשך הטיפול במסגרת הסניף.

ביתר הענפים לא נכללו חלק גדול מהמבוטחים שנדחו בעיקר בשרות מילואים לאור העובדה כי רק אחוז קטן מתוכם היה מעוניין בדרך כלל להעזר בשירותי הלשכה לסיוע משפטי, מה גם שלרוב הדחייה התייחסה לסכומי גימלאות קטנים, אשר אף הם השפיעו לאי-ניצול שירותי הלשכה.

בחינת אחוז הבקשות לסיוע משפטי מתוך ס"ה הדחיות הראתה, כי בענף נכות כללית הוא הגיע ל-30% לערך, כאשר בסניף רמת-גן הגיע משקלו לרמה של 44% ואילו בסניף פתח-תקוה ל-33% בלבד.

גם ביתר ענפי הביטוח משקלם של הבקשות מתוך ס"ה התביעות שנדחו היה גבוה יחסית בסניף רמת-גן בהשוואה לסניף פ"ת וזה בלט במיוחד בענף זקנה ושאיירים.

לוח מס' 3: ס"ה בקשות לסיוע משפטי מבחינת זכאותן לפי מבחן ההכנסה ולפי ענף הבטוח
 ספטמבר 1977 – ספטמבר 1978

לא ידוע	בקשות לסיוע משפטי שנבדקה זכאותן לפי מבחן ההכנסה						ס"ה בקשות לסיוע משפטי	ענף הביטוח
	באחוזים			כמספרים מוחלטים				
	אינו זכאי	זכאי	ס"ה	אינו זכאי	זכאי	ס"ה		
28	48.2	51.8	100.0	188	202	390	418	ס"ה
20	33.2	66.8	100.0	67	135	202	222	נכות כללית
4	72.3	27.7	100.0	73	28	101	105	נפגעי עבודה
2	54.4	45.6	100.0	37	31	68	70	זקנה ושאיירים
2	57.9	42.1	100.0	11	8	19	21	ילדים אמהות ושונות

לכל מגיש בקשה לסיוע משפטי נערך מבחן הכנסה לפי הקריטריונים הנהוגים בלשכת הסיוע המשפטי שליד משרד המשפטים, זאת כדי להעריך את היקף הבקשות שמגישיהם היו זכאים ליהנות מהשירות החדש גם אלמלא בוטל מחסום מבחן ההכנסה.

הסיכומים דלעיל על הפניות לפי מבחן הכנסות אמתו את המגמות שהסתמנו בדוחו"ת הביניים שהוכנו במשך השנה לגבי משקל הפונים שהיו זכאים ליהנות מקבלת סיוע משפטי בלשכות הקיימות ליד משרד המשפטים לפי הקריטריונים של מבחן ההכנסה.

מסחר, כי כ-50% מהפונים ללשכה היו בעלי הכנסות גבוהות שלא היא מזכות אותם בסיוע משפטי חינוך בלשכות הסיוע המשפטי הקיימות ליד משרד המשפטים. קיימים הבדלים בין ענפי הביטוח השונים מבחינת הרכבן של שתי קבוצות המבוטחים (זכאים ושאינם זכאים).

קבוצת הפונים שמצבם הכלכלי אינו שפיר במיוחד באה בעיקר מקרב המבוטחים שתביעותיהם נדחו בענף נכות כללית (כ-67%) לעומת כ-46% בענף ז"ש וכ-28% בענף נפגעי עבודה. הוכח הלכה למעשה שחלק לא מבוטל מבין המבוטחים שהם בעלי אמצעים העדיף לנצל את שירותי הלשכה וזה מעיד על האמון הרב שהם רוכשים ללשכה.

אמון יתר זה נובע כנראה מכך שלשכת הסיוע המשפטי מתמחה בתחום ספציפי מוגדר ועיסוקיה מתמקדים אך ורק בנושאים בהם מטפל המוסד לביטוח לאומי לעומת משפטנים פרטיים ששטח פעולתם רחב ביותר ובדרך כלל עוסקים במכלול הנושאים הקיימים.

לוח מס' 4 - הערכת התהליך של הדיון החוזר בתוך הסניף
ספטמבר 1977 - ספטמבר 1978

ענף הביטוח	ס"ה בקשות שהיו בדיון חוזר	שינוי ההחלטה המקורית	דחייה	% שינוי ההחלטות מס"ה הבקשות שהיו בדיון חוזר
סך - הכל	65	28	37	43.1
נכות כללית	27	18	9	33.3
נפגעי עבודה	21	4	17	19.0
זקנה ושאירים	8	2	6	25.0
ילדים אמהות ושונות	9	4	5	44.4

מנהל הסניף
ד"ר רותם
ד"ר רותם

כד בבר עם פתיחת לשכת הסיוע המשפטי סוכם, כי ייערך דיון חוזר במקרים שיש בהם לכאורה עילה להמליץ על הגשת תביעה משפטית נגד המוסד, בפני פורום מצומצם שיכלול את (1) עוה"ד של הלשכה (2) עוה"ד של המוסד (3) מנהל הסניף (4) פקיד התביעות המחוזי/אזורי הדיון החוזר נקבע על מנת לערוך בירור יסודי ומקיף לפני הפניה לבית הדין במגמה לבחון מחדש את נכונות החלטת הדחייה של המוסד, בפורום שמשתתפו הינם בעלי רמה מקצועית גבוהה. התוצאות הראו מצד אחד מה היתה מירת הנכונות של החלטות פקירי התביעות של המוסד ומצד שני אפשרו לחזות את מימדי החסכון המינהלי למקרה של אימוץ נוהל זה במהלך עבודתן הסדירה של לשכות הסיוע בעתיד.

מסחבר, כי במשך השנה הראשונה הובאו בפני הפורום 65 תיקים לדיון חוזר, מהם ב-28 מקרים החליט המוסד לשנות את החלטתו המקורית ולאשר את התביעה הווה אומר, בלמעלה מ-40% של המקרים, אליהם יש להוסיף כמובן את אותם המקרים בהם שונתה ההחלטה המקורית ביוזמת הסניף.

מהנתונים בלוח הנ"ל משתמע, כי התוצאות שהושגו בדיונים החוזרים לא היו אחרות בענפי הביטוח השונים אולם הן מלמדות כאמור כי היתה קיימת נטייה ברורה לשנות בעיקר את החלטות הדחייה שניתנו ע"י פקירי התביעות בענף נכות כללית מחד וחוסר נכונות ביתר ענפי הביטוח מאידך.

3. הבקשות לסיוע משפטי לפי סוג הטיפול ותוצאות המשפט

לוח מס. 5 - מיון הבקשות לסיוע משפטי לפי סוג הטיפול והענף
 ספטמבר 1977 - ספטמבר 1978

ס ו ג ה ט י פ ו ל						ס"ה (1) בקשות שהוגשו	ענף הביטוח
הוגשו תביעות/עררים		בקשות בעקבות דיון חוזר	בקשות בחהליך טיפול	לא ניתן סיוע משפטי (2)			
לבית הדין הארצי	לבית הדין האזורי				מקרים	אחוז מס"ה הבקשות שהוגשו	
71	31	28	121	40.0	167	418	סך הכל
65	4	18	57	35.1	78	222	נכות כללית
5	17	4	41	36.2	38	105	נפגעי עבודה
1	5	2	18	62.9	44	70	זקנה ושאירים
-	5	4	5	33.3	7	21	ילדים אמהות ושונות

(1) כולל 16 פניות שבהם חודש הטיפול במסגרת התיקים הקיימים בעקבות החלטה חדשה של המוסד ופנייה חוזרת לשכה.

(2) בגלל חוסר סיכוי משפטי, פנייה מוקדמת, חריגה מסמכות הלשכה, ייצוג הפונה ע"י עו"ד פרטי.

לשכת הסיוע המשפטי טפלה באוכלוסית המבוטחים בכל הענינים בהם מטפל המוסד לביטוח

לאומי. בחינת הבקשות וסיכוייהן לקבל סיוע משפטי מויינו לשלוש קטגוריות עקריות שהן:

א. סוג הבקשות שלגביהן אין כל בסיס משפטי ולכן סרבה הלשכה לטפל בהן והן נדחו על הסף.

ב. בקשות שנמצאו ראויות לטיפול והיו עדיין בשלבי בירור כגון: קבלת העתקי מסמכים מהמוסד וכד'.

ג. בקשות שנבחנו הייטב ולפי שיקול דעתה של מנהלת הלשכה נמצאו ראויות להידון במסגרת הדיון החוזר או לחילופין בבתי הדין לעבודה.

התוצאות מראות כי ב-40% מהבקשות לא ניתן הסיוע בגלל חוסר סיכוי משפטי וסיבות אחרות, קרוב לשליש מהן נמצאות עדיין בשלבים הראשונים של תהליך הטיפול ולכן טרם ניתנה החלטה, בעוד שלגבי יתר הבקשות המהוות כשליש נעשו פעולות משפטיות מגוונות החל משינוי ההחלטה המקורית של המוסד בעקבות הדיון החוזר עד להבאתן בפני ערכאות משפטיות.

למעלה ממחצית הבקשות שהופנו לבית הדין האזורי לעבודה היו קשורות לענף נפגעי עבודה ואילו הבקשות שהופנו לבית הדין הארצי לעבודה נגעו רובן ככולן לענף נכות כללית.

הפניות בנושאי ענף נכות כללית היו טכניות ברובן ועם תום הדיון המשפטי הוחזרו בדרך כלל לדיון חוזר בפני ועדות העררים הן הרפואיות והן הנכות הפועלות ליד המוסד.

הבקשות בתחום ענף זקנה ושאיירים היו בדרך כלל מסובכות וקשות יותר ויעיד על כך האחוז הגבוה של מקרים לגביהם לא נמצא מקום למתן הסיוע. (ב-63% לעומת 33-36% ביותר ענפי הביטוח).

לוח מס' 6 - תוצאות המשפט בבתי הדין לעבודה
ספטמבר 1977 - ספטמבר 1978

ענף הביטוח	תביעות ועררים שהוגשו לבתי הדין לעבודה			בחהליך טיפול	סיום הליכי הטיפול בבתי הדין לעבודה		
	ס"ה	בית הדין האזורי	בית הדין הארצי		ס"ה	בית הדין האזורי	בית הדין הארצי
סך הכל	102	31	71	59	43	3	40
נכות כללית	69	4	65	30	39	2	37
נפגעי עבודה	22	17	5	18	4	1	3
זקנה ושאיירים	6	5	1	6	-	-	-
ילדים אמהות ושונות	5	5	-	5	-	-	-

מתוך 102 תביעות ועררים שהוגשו לבתי הדין לעבודה הן לאזורי והן לארצי הסתיים הטיפול וניתן פס"ד ב-47 מקרים, מהם 39 שהיו בתחום ענף נכות כללית ו-3 בלבד בתחום ענף נפגעי עבודה. ביותר ענפי הביטוח בהם הוגשו 11 תביעות ועררים טרם הסתיימו ההליכים המשפטיים. ראוי לציין, כי ברובם המכריע של המקרים ניתנה החלטה להחזיר התיק לדיון חוזר בפני ועדות נכות ורפואית לעררים. לאור הנ"ל משתמע, כי ברובם המוחלט של המקרים החלטה של בית הדין היתה חיובית מבחינת מגיש הבקשה ואכן הצדיקה את הטיפול של הלשכה. מדידה שנערכה לגבי מספר הישיבות שהתקיימו בבתי הדין לעבודה מראה, כי ממוצע הישיבות בכל חיק הגיע ל-1.5. בדיקה נוספת התייחסה למשך זמן הטיפול במקרים בהם הסתיים הדיון המשפטי ונמצא, כי בממוצע תוך 100 יום שהם 3 חודשים ושליש ניתן היה לסיים הטיפול, תקופה קצרה יחסית בהתחשב בעומס הרב הקיים הן בלשכת הסיוע והן בבתי הדין לעבודה. יצויין, כי מתוך ס"ה התיקים שהוגשו לערכאות בתקופת הדו"ח, 21 מהם היו בטיפול עורכי דין פרטיים, הסדר שקיים מאז החלה לתפקד לשכת הסיוע והוא יופעל כנראה בקנה מידה רחב יותר לאחר התרחבות פעולות לשכת הסיוע החל מחודש אוקטובר 1978 מועד הפעלת החוק.

מעקבים תקופתיים

במהלך המפעל הנסיוני הוכנו והופצו דוחו"ת ביניים אשר אפשרו לעקוב אחר התפתחות פעולות הלשכה ועריכת השוואות עם הדו"ח המסכם כפי שמתקף בלוח הבא:

לוח מס' 7 - השוואת נתונים עיקריים בין דוחו"ת המעקבים והדו"ח המסכם

זכאות לסיוע לפי מבחן ההכנסות	% ההמלצות לתביעה משפטית	% הבקשות לסיוע משפטי מס"ה התביעות שנדחו	
65%	66%	20%	דו"ח התקדמות מס' 1 ספטמבר - דצמבר 1977
53%	46%	40%	דו"ח התקדמות מס' 2 ספטמבר 1977 - מרס 1978
52%	44%	32%	דו"ח מסכם לתקופה ספטמבר 1977 - ספטמבר 1978

פרק ד' - סקר עמדות על אוכלוסיות הזכאים לסיוע משפטי

1. תקופת עריכת הסקר, המטרה, האוכלוסיות שנחקרו, המדגם והמקורות לנתונים

לאחר שחלפה שנה מהמועד בו החלה לפעול הלכה למעשה החכנית הנסיונית לסיוע משפטי בעניני המוסד לביטוח לאומי, באזור רמת-גן ופתח-תקה, נערך סקר שדה בחודשים אוקטובר - דצמבר 1978⁽¹⁾ ואשר תכליתו היתה קבלת מידע על המאפיינים הדמוגרפיים האישיים והכלכליים של האוכלוסיה הזכאית לסיוע והתייחסותה לשרות החדש. במסגרת אותו סקר נחקרו האוכלוסיות הבאות:

1. אוכלוסית המבוטחים שמיצו זכותם ואכן הגישו בקשה לסיוע משפטי.
2. אוכלוסית המבוטחים שתביעותיהן נדחו ולא מצאו לנכון להעזר בשירותי הלשכה. הוצא מדגם מייצג לגבי שתי האוכלוסיות הנחקרות כדלקמן:
אוכלוסיה 1 - על פי פנקס הרישום שבשימוש לשכת הסיוע המשפטי בו נרשמו בין היתר גם הפרטים על זהות המבוטח ומהות התביעה, אשר כלל כ-360 שמות מהם נלקח מדגם של 25% (90 מקרים).

אוכלוסיה 2 - על יסוד פנקסי התביעות שנהוגים בענפי הביטוח השונים בכל אחד מסניפי המוסד ובהם נרשם גם התאריך שבו נדחתה התביעה. מתוך 850 דחיות הוצא מדגם של כ-8% (66 מקרים).

לכל אחת משתי האוכלוסיות שנחקרו הוכן שאלון שבחלקו היה זהה, ובו הוצגו שאלות בנושאים שונים; נתונים דמוגרפיים, שאלות על הסיוע המשפטי, פרטים על עבודה והכנסות וכן עמדות ודעות של ציבור הזכאים.

2. תוצאות עיקריות

א. נתונים אישיים ודמוגרפיים

מין

החלוקה לפי המין בשתי האוכלוסיות היתה דומה בעיקרה. כשני שלישי מהן היו גברים ושליש נשים. יחס דומה אנו מוצאים גם בקרב כלל מבוטחי המוסד.

(1) עבודת השדה נעשתה ע"י יחידת הסקרים שבאגף למחקר ותכנון כפיקוחה של גב' טובה ידידיה, מרכזת היחידה.

גיל

נערכה השוואה בין שתי האוכלוסיות על פי התפלגות קבוצות הגיל ולאחר חישוב הגיל הממוצע. לא נמצאו הבדלים משמעותיים בתוצאות כאשר יותר ממחצית הנבדקים היו בני 50 שנה ויותר והגיל הממוצע הגיע ל- 53-52 שנה.

יבשת לידה

בנגוד למשתנים מין וגיל נמצאו הבדלים חשובים בהרכב שתי האוכלוסיות לפי יבשת לידה. מבין אוכלוסיית הפונים קרוב לשני שלישי היו ילידי אסיה-אפריקה, שלישי לערך היו ילידי אירופה-אמריקה וכ-7% מביניהם היו ילידי ישראל. לעומת זאת אצל המבוטחים שלא פנו ללשכה רק כשליש היו יוצאי אסיה-אפריקה, כשליש ילידי אירופה-אמריקה וקרוב לשליש היו ילידי הארץ. הבדלים דומים נמצאו בעבוד הנתונים לפי ענפי הביטוח.

השכלה

הנבדקים נשאלו על מספר שנות למוד שלהם על מנת לנסות למדוד את רמת ההשכלה. התשובות מראות הבדלים ניכרים בין שתי האוכלוסיות. אצל אלה שפנו לשרותי הלשכה כשני שלישי לא למדו או לא למדו יותר מרמה של בית ספר עממי וזה בהשוואה לכמחצית מבין אלה שלא פנו לעזרת הלשכה. לגבי השכלה של יותר מ-13 שנות למוד נמצא כי בין הפונים היוו בעלי השכלה גבוהה כ-8% לערך לעומת משקל כפול ויותר (כ-18%) מקרב המבוטחים שלא נצלו את שרותי הלשכה.

הכנסה מכל המקורות¹⁾

כזכור, אלה שפנו לקבלת סיוע משפטי, נתבקשו לפרט את מקורות הכנסותיהם וזאת על מנת להבחין במקרים אשר היו זכאים לסיוע משפטי גם מכה תקנות הסיוע הקודמות. שאלות דומות נשאלו גם במדגם המבוטחים שלא פנו ללשכה, תוך נסיון לקבל אומדני הכנסות לתקופה מקבילה, דהיינו לראשית 1978. יודגש, שלא נעשה כל נסיון לוודא ולאמת את נכונות התשובות על ההכנסות ולכן יש לקבלן בהסתוינות מסוימת שכן ידוע כי קיימת נטיה בקרב המרואיניים לדווח חסר בשטח זה. למרות זאת, ניתן לראות בנתונים קירוב מתקבל על הדעת בגלל ההגדרות האחידות ובגלל העדר האלמנט של מבחן הכנסות העשוי לפגוע בזכויות ולהשפיע על דיוק התשובות.

(1) הכוונה להכנסה מעבודה ומשכר, פנסיה, קצבאות, תמיכת מוסדות, תמיכות מקרובים והכנסות מחסכונות ורכוש.

הנתונים מראים כי שלוש לערך מבין אלה שפנו ללשכה היו בעלי הכנסה עד - 2500 ל"י לחודש. לנבי 40% נוספים ההכנסה היתה בגבולות שבין - 2,500 - 5,000 ל"י ואילו אצל הנותרים היא עלתה על - 5,000 ל"י, כאשר ההכנסה הממוצעת הנה כ- 3,600 ל"י לחודש.

באוכלוסיית הלא-פונים הצביעו הנתונים על רמת הכנסה גבוהה יותר ובממוצע - 4,300 ל"י לחודש. יותר מ-35% מהם היו בעלי הכנסות שמעל - 5,000 ל"י, ברבע מהמקרים נמצאה הכנסה בין - 2,500 - 5,000 ל"י ובממוצע - 4,300 ל"י לחודש, הגבוהה כ-20% לערך מהממוצע של אוכלוסיית הפונים.

מעמד בעבודה

מבין אלה שפנו ללשכה כמחציתם הגדירו את עצמם כשכירים לעומת כשלוש בלבד מבין אלה שלא פנו ללשכה. אף כי מעמד יתר המקרים הנו שילוב של "לא שכירים" למיניהם (עובדים עצמאיים, מובטלים, עקרות בית, וכו') הרי נמצא כי משקל העובדים העצמאיים הפעילים היה שווה פחות או יותר בשתי האוכלוסיות.

ענף העיסוק

הנחקרים בשתי האוכלוסיות מויינו גם לפי ענף העיסוק כדי לבחון שוני אפשרי בעיסוק הענמי התוצאות לא הראו הבדלים מובהקים בנחוח משחנה זה.

מס' נפשות שגרו דרך קבע בבית המבוטח

מטרת השאלה היתה להעריך את מידת צפיפות הדיור על ידי שאלה עקיפה על מספר הנפשות הגרות בבית, וזאת מבלי להכנס לנחוח מעמיק של גודל הדיור עצמו. התוצאות מראות כי מבין אלה שלא פנו לסיוע הלשכה קרוב למחצית מהם גרו עם 2-1 נפשות בדירה לעומת שלוש בלבד מבין הפונים. 5 נפשות ויותר גרו אצל 38% מבין המבוטחים שפנו ללשכה בהשוואה ל-17% בלבד באוכלוסייה שלא נצלה את זכותה לסיוע משפטי חינם.

סיכום

השוואת שני סוגי האוכלוסיות זו שמבוטחיה פנו ללשכת הסיוע מחד וזו שמבוטחיה לא ממשו את זכותם מאידך מבחינה סוציודמוגרפית וכלכלית מלמדת כי אין דמיון רב ביניהם. פרט למשתנים גיל ומין וענף העיסוק הראו כל היתר הבדלים מובהקים בכיוון אחד לפיו האוכלוסייה שלא פנתה ללשכה הנה מבוססת יותר, בעלת הכנסה גבוהה יותר, משכילה יותר וגרה בחנאי דיור משופרים יותר.

ב. התייחסות ציבור הזכאים למפעל הנסיוני

מידע על קיום לשכות הסיוע המשפטי הפועלות ליד משרד המשפטים

90% ויותר מבין אוכלוסית הפונים ללשכה לא ידעו על קיומן של לשכות הסיוע המשפטי, אחוז גבוה במיוחד לאור העובדה שלשכות אלה פועלות מזה כשבע שנים. כדיקה שנעשתה בעבר על אוכלוסית הפונים ללשכות הסיוע שליד משרד המשפטים בנושאי הביטוח הלאומי הראתה, כי רק אחוז קטן מהבקשות שבטיפולן היה קשור במישרין לנושאים בהם מטפל המוסד. זה מסביר כנראה את חוסר המודעות של חלק גדול מציבור המבוטחים לזכויות שהחוק מעניק לו. חלק קטן ביותר מבין המבוטחים שרואיינו ושידעו על קיומן של לשכות הסיוע אמנם פנה אליהן לקבלת סיוע משפטי, או כל ייעוץ אחר. תוצאה דומה נתקבלה גם באוכלוסית המבוטחים שלא מיצו זכותם שכן גם אלה הצהירו ברובם כי לא ידעו כלל וכלל על קיומן של לשכות הסיוע המשפטיות הפועלות ליד משרד המשפטים.

פנייה בעבר לקבלת יעוץ והדרכה בענייני המוסד לביטוח לאומי

כ- 83% מבין הנחקרים באוכלוסית הפונים לא פנו בעבר לקבל ייעוץ והדרכה משפטית במכלול הנושאים שבחחום טיפולו של המוסד לביטוח לאומי טרם הפעלתו של המפעל הנסיוני.

קבלת המידע על קיום לשכת הסיוע המשפטי באזור רמת-גן

ל- 80% מבין המרואיינים נמסר המידע בעת שהללו בקרו באחד מסניפי המוסד בעוד שליח המבוטחים נודע הדבר באמצעות טופס הדחייה בו הופיעה פיסקה או חותמת המעידה על קיום הלשכה והזכות לפנות אליה או באמצעות גורמים אחרים כמו קרובים חברים וידידים וכן ע"י משרד המשפטים.

קצב הטיפול

למעלה ממחצית מהמבוטחים שרואיינו במסגרת אוכלוסית הפונים הביעו דעתם כי קצב הטיפול היה מהיר, חמישית הגיבו כי קצב הטיפול מניח את הדעת ואילו לדעת הנותרים הטיפול היה איטי.

שביעות רצון

קרוב ל- 60% מאוכלוסית הפונים ללשכה השיבו כי היו שבעי רצון מדרך הטיפול בהשוואה ל- 40% שקבעו בהחלטיות כי הם אינם מרוצים מדרך הטיפול כלל. מבין אלה שהביעו שביעות רצון והלשכה הספיקה לסיים הטיפול בענינם (כשליש) ציינו כי התוצאות היו בהתאם לציפיותיהם.

הכוונה לקבל ייעוץ נוסף

קרוב לשני שלישי מהנחקרים שפנו לשכה הודיעו בצורה חד משמעית כי קבלו את החלטת לשכת הסיוע כסופית ולכן אין בכוונתם ליזום צעדים נוספים במגמה להמשיך את הטיפול באמצעות גורמים אחרים.

הצורך בלשכת הסיוע והעברת המידע על פעולות הלשכה לאחרים

שני שלישי ויותר מהפונים חיוו דעתם שיש צורך בהמשך קיום הלשכה, היא חיונית ביותר ויש הצדקה מלאה שתינתן הזכות לכל מבוטח שתביעתו נדחתה ע"י המוסד והמרגיש קיפוח מסוים, ליהנות משרותיה, מה גם שהם ניתנים ללא תמורה כספית. שלישי מהפונים בלבד מצא לנכון להעביר המידע שברשותו אודות פעולות הלשכה לקרובים חברים וידידים.

יחס עובדי הלשכה אל קהל הפונים

הרוב המוחלט של הנשאלים מבין אוכלוסית הפונים השיב כי עובדי לשכת הסיוע התנהגו אליהם באדיבות, בנימוס ובאורך רוח.

האם ידעו על קיום לשכת הסיוע - מפעל נסיוני ושהשרות שם ניתן בחינם

יש לציון, כי 60% לערך מבין הנחקרים באוכלוסית המבוטחים שלא מיצו זכותם הצהירו כי ידעו בברור על קיומה של לשכת הסיוע. רובם טענו שנהגו כך, אף כי ידעו שהיעוץ המשפטי ניתן חינם.

הסיבות שבגללן לא פנו המבוטחים ללשכת הסיוע

39 המבוטחים שרואיינו במסגרת האוכלוסיה שלא מיצתה את זכותה ואשר ידעו על קיום הלשכה, לא מצאו לנכון לפנות אליה מהסיבות כדלקמן:

- א. סמכו על ההחלטות שניתנו לגביהם ע"י פקידי התביעות.
- ב. אינם מסוגלים למאמץ של התדיינות משפטית מבחינה פיזית ונפשית.
- ג. אחרו את המועד להגשת תביעה משפטית.
- ד. הטיפול המשפטי מהווה בזבוז זמן.
- ה. חוסר הבנת העניין והתועלת שבו.

מירת הנכוונות לפנות ללשכת הסיוע בעתיד

קרוב לשני שלישי מהנחקרים שלא מיצו זכותם חושבים או אפילו בטוחים בכך שיפנו בעתיד ללשכה כדי ליהנות משרותיה. השליש הנותר הביע דעה הססנית ולא ברורה באשר לתוכניותיו בעתיד לגבי פעולות לשכת הסיוע.

בנוסף לנתוח המשתנים הנ"ל נבחנו מקדמי מתאם שונים כדי לקבוע קיום קשר בין מידת שביעות הרצון של הפונים ללשכת הסיוע לבין מספר משתנים (כל אחד בנפרד) והם:

1. מהירות הטיפול
2. תוצאות הטיפול בהתאם לציפיות
3. הכוונה לקבל ייעוץ נוסף
4. אופן מסירת המידע על קיום הלשכה והצורך בפעולותיה.

לגבי שני המשתנים הראשונים נמצאו מקדמי מתאם חיוביים ברמה שבין 0.5-0.4 וזאת לעומת העדר מקדם מתאם חיובי משמעותי אצל שני המשתנים האחרונים.

נספחים - לוחות
טפסים
שאלוני סקר עמדות

א. לוחות

אוכלוסייה 2				אוכלוסייה 1				
לא פנו ללשכת הסיוע המשפטי				פנו ללשכת הסיוע המשפטי				
זקנה ושאיירים	נפגעי עבודה	נכות כללית	ס"ה	זקנה ושאיירים	נפגעי עבודה	נכות כללית	ס"ה	
20	30	13	66	15	25	50	90	ס"ה במספרים מוחלטים
34.8	45.5	19.7	100.0	16.7	27.8	55.5	100.0	ס"ה באחוזים
								<u>1. גיל המבוטח</u>
-	14	8	22	3	11	23	37	עד 50 שנה
2	9	3	14	3	9	18	30	51-60 שנה
13	7	2	22	6	3	8	17	61-70 שנה
8	-	-	8	3	2	1	6	70+ שנה
66.7	49.7	44.2	53.5	60.4	48.0	49.4	51.5	ממוצע גיל
								<u>2. יבשת הלידה</u>
9	7	6	22	8	13	35	56	אסיה-אפריקה
14	12	1	27	7	10	11	28	אירופה-אמריקה
-	11	6	17	-	2	4	6	ילידי ישראל
								<u>3. השכלה/שנות לימוד</u>
3	1	1	5	4	3	7	14	לא למד
11	9	7	27	8	10	30	48	1-8 שנים
4	13	5	22	3	9	9	21	9-12 שנים
5	7	-	12	-	3	4	7	13+ שנים
8.2	10.5	8.2	9.2	5.6	8.7	6.2	6.9	ממוצע שנות לימוד
								<u>4. מעמד בעבודה</u>
4	12	4	20	6	16	26	48	שכירים
-	14	-	14	3	6	10	19	עצמאים
19	4	9	32	6	3	14	23	אחרים ⁽¹⁾

(1) נתמכים, עקרות בית, סטודנטים ושאינם עובדים.

אוכלוסייה 2				אוכלוסייה 1				
לא פנו ללשכת הסיוע המשפטי				פנו ללשכת הסיוע המשפטי				
זקנה ושאירים	נפגעי עבודה	נכות כללית	ס"ה	זקנה ושאירים	נפגעי עבודה	נכות כללית	ס"ה	
23	.30	13	66	15	25	50	90	ס"ה במספרים מוחלטים
								.5 הסניף
17	26	11	54	13	21	30	64	רמת-גן
6	4	2	12	2	4	20	26	פתח-תקוה
								.6 ענף העסוק
5	9	3	17	3	12	18	33	תעשייה
2	4	1	7	2	2	6	10	מסחר
8	11	2	21	5	4	10	19	שירותים
8	6	7	21	5	7	16	28	אחר
								.7 הכנסה מכל המקורות בחודש (לסוף שנת 1978)
9	3	5	17	4	4	25	33	עד 2,500 ל"י
6	11	8	25	8	9	18	35	2,501 - 5,000 ל"י
6	10	-	16	3	7	5	15	5,001 - 7,500 ל"י
2	6	-	8	-	5	2	7	7,500+ ל"י
3,800	5,400	2,700	4,300	3,600	5,000	3,000	3,600	ממוצע הכנסה (בל"י)
								.8 מספר נפשות בבית
19	11	1	31	10	5	15	30	1-2 נפשות
4	12	8	24	1	12	13	26	3-4 נפשות
-	7	4	11	4	8	22	34	5+ נפשות

אוכלוסיה 1 - פנו ללשכת הסיוע המשפטי

ס"ה	נכות כללית	נפגעי עבודה	זקנה ושאיירים
במספרים מוחלטים	90	50	25
9. פנייה בעבר לקבלת ייעוץ והדרכה <u>בעניני הביטוח הלאומי</u>	15	6	5
פנו	4	4	4
לא פנו	75	44	20
10. האם ידעו על קיומה של <u>לשכת הסיוע שליד משרד המשפטים</u>	7	3	1
ידעו	3	3	3
לא ידעו	83	47	24
11. מאיזן נודע למבוטחים על קיום <u>לשכת הסיוע</u>	7	4	3
היה רשום בטופס הדחייה	7	4	3
בעת ביקור בסניף	71	37	19
באמצעות מקורות אחרים	12	9	3
12. <u>קצב הטיפול</u>	48	28	11
מהיר/מהיר מאד	18	7	7
מניח את הדעת	24	15	7
איטי/איטי מאד	24	15	7
13. <u>שביעות רצון מהטיפול</u>	52	29	15
מרוצה/מרוצה מאד	14	9	4
לא כל כך מרוצה	24	12	6
לא מרוצה בכלל			

ס"ה	נכוח כללית	נפגעי עבודה	זקנה ושאיירים	
	50	25	15	במספרים מוחלטים
	90			
				14. האם תוצאות הטיפול היו כהתאם לציפיות
	11	4	-	כן
	32	17	15	לא
	7	4	-	/ טרם הסתיים הטיפול
				15. האם יש בכוונתם לקבל ייעוץ נוסף
	13	6	2	כן
	28	16	13	לא
	9	3	-	טרם החליט
				16. האם יש צורך בלשכת הסיוע המשפטי
	32	21	9	כן
	7	3	4	לא
	11	1	2	לא צויין
				17. האם ספרו לירידיים קרובים וחברים על קיום הלשכה
	10	15	4	כן
	40	10	11	לא
				18. כיצד התנהגו אליהם בלשכת הסיוע
	28	17	5	בנימוס רב
	20	8	8	בנימוס
	2	-	2	באדישות

אוכלוסיה 2 - לא פנו לשכת הסיוע המשפטי

ס"ה	נכות כללית	נפגעי עבודה	זקנה ושאיירים	
66	13	30	23	במספרים מוחלטים
				<u>19. האם ידעו על קיום לשכת הסיוע</u>
39	8	17	14	כן
27	5	13	9	לא
<hr/>				
				<u>20. האם יש בכוונתם לפנות לשכת הסיוע בעתיד</u>
41	10	20	11	בטוחים/חושבים שכן
16	2	6	8	אינם יודעים
9	1	4	4	בטוחים/חושבים שלא
<hr/>				
				<u>21. האם ידעו על קיום לשכת הסיוע שליד משרד המשפטים</u>
4	2	2	-	כן
62	11	28	23	לא
<hr/>				
				<u>22. האם ידעו שהשרות ניתן בחינם</u>
25	5	12	8	כן
8	-	3	5	לא
6	3	2	1	לא צויין
39 ⁽¹⁾	8	17	14	במספרים מוחלטים
100.0	20.5	43.6	35.9	באחוזים
<hr/>				
				<u>23. מדוע לא מצאו לנכון לפנות לשכה</u>
11	-	4	7	סמכו על החלטת המוסד
28	8	13	7	סיבות אחרות ⁽²⁾

(1) מבוטחים שידעו על קיום הלשכה.

(2) כגון: אחרו את המועד, חוסר כח פיזי וגפשי, חוסר סבלנות ובזבוז זמן, אי ידיעה שהשרות המשפטי ניתן חינם, טרם הסתיים הטיפול בסניף וכד'.

ב. ט פ ט י ס

מדינת ישראל

משרד המשפטים
הלשכה לסיוע משפטי
(תוכנית נסיונית)

אני הח"מ מבקש להעניק לי סיוע משפטי:

- א. 1. שם פרטי: 2. שם משפחה
3. מס' ת.ז.: 4. שנת לידה:
5. כתובת: 4(א) שנת עליה:
6. מקצוע: 7. מקום עבודה:
8. הכנסה חודשית: 4א. מבוטח במוסד כ-: שכיר, עצמאי, נתמך סעד,
9. הכנסה שנתית (כמה חודשים עבד מ- 1.4.1977 ואילך): אחר:
10. האם מקבל תמיכת סעד? 11. האם מקבל עזרה אחרת מלשכת הסעד?
12. איזה?

- ב. 1. מצב משפחתי: 2. שם האשה/הבעל:
2. שנת לידה של בן הזוג: 4. ת.ז. של בן הזוג:
5. מקום עבודה: 6. הכנסה חודשית:
7. הכנסה שנתית: (כמה חודשים עבד מ- 1.4.1977 ואילך):

ילדים:	שם פרטי	גיל	שולחן המשפחה	מקום עבודה	הכנסה חודשית
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					
6.					
7.					
8.					
9.					
10.					

ג. הרכוש: 1. דוור-

(כשכירות חודשית) (כרמי מפחה) (כבעלות)

2. נכסי דלא ניידי (בנין, דירה, מגרש, וכו'...):
3. מטלטלין, כספים, ניירות ערך, חשבונות ופקדונות בבנקים:

ד. באיזה ענין דרוש הסיוע המשפטי:

אני מצהיר בזה כי כל הפרטים הנ"ל נכונים וידוע לי כי מסירת פרטים כוזבים הנרדף הפסקת הסיוע המשפטי והחזרת הוצאות הסיוע המשפטי כפי שיקבעו ע"י מנהל לשכת הסיוע המשפטי.

תאריך:

החיימת המבקש

ה. חוות דעת העו"ס (אפשר לצרף דף נוסף או דו"ח סוציאלי).

ג. שאלוני סקר עמדות

המוסד לביטוח לאומי
האגף למחקר ותיכנון

מספר שאלון

--	--	--

סניף

--	--	--

טיוע משפטי למבוטחים

שם המראיין _____ תאריך _____

שם המראיין :	מזפחה _____ פרטי _____	טלפון _____
הכתובת :	עיר _____ רחוב/שכונה _____	מספר _____

קוגים:

שם :	מזפחה _____ פרטי _____	טלפון _____
כתובת :	עיר _____ רחוב/שכונה _____	מספר _____

האם בוצע הראיון?

1. כן. כמה פעמים בקרת בבית המראיין

עד בצוע הראיון

פעמים

--

האם היה תאום טלפוני 1. כן

2. לא

2. לא, מדוע?

א. לא נמצאה הכתובת

ב. המראיין לא נמצא בבית ב-4 ביקורים

ג. המראיין סרב להתראיין

ד. אחר פרט _____

א. קאלוח כלליות - לנגזרותיהם לפנין ללכת הסיוע

--	--	--	--	--	--	--	--

(1) מספר זהות

סם זרטי

(2) סם מקפחה

19

--	--

(3) טנח לידה

(4) ארץ לידה

19

--	--

(5) קנח העליה

(6) מצב מספחתי:

(7) מספר הנפסוח הגרות (דרך קבע) אחר בבית?

--	--

ב. קאלות על הסיוע המקפטי לקבלת

(8) האם פנית בעבר לקבלת יעוץ והדרכה בענייני ביטוח לאומי

1. כן. למי?

2. לא.

9. האם ידוע לך על קיום לכת סעד מטפטי ספועלת ליד מהרד המספטים

1. כן

2. לא (עבור לט לה 11)

10. האם פנית אליהם בעבר?

1. כן - מה היו התוצאות?

2. לא - מדוע?

11. מאין נודע לך על קיום לכת הסיוע המקפטי, חכנית גליוני-באזור ר"ג פ"ח?

1. היה רחום בסופס בו דחו את התביעה להגסתי.

2. נמסר לי בעה ביקורי בסניף המוסד לביטוח לאומי.

3. נמסר לי במשרד המקפטים בעת הגסת תביעה לסעד מקפטי.

4. נודע לי דרך חברים, קרובים

5. אחר, פרט

12. מה היה קצב הטיפול?

1. מהיר מאד

2. מהיר

3. כניה את הדעת

4. איטי

5. איטי מאד

13. האם אתה מרוצה מהטיפול שקבלת?

מרוצה מאד

מרוצה למדי

לא כל כך מרוצה

לא מרוצה בכלל

14. האם תוצאות הטיפול היו בהתאם למה שציפית?

1. כן

2. לא, מדוע?

15. האם יס בכוונתך לקבל יעוץ נוסף?

1. לא, קבלתי את החלטת לסכת הסיוע ואין בכוונתי להמשיך בטיפול.

2. כן, אני מתכוון להתייעץ עם חברים קרובים.

3. כן, אני מתכוון לפנות לעו"ד פרטי.

4. אחר פרט: _____

ג. שאלות על השכלה עבודה והכנסות

16. כמה שנים למדח בכל בתי הספר?

17. מה היא (מה היחה) עבודתך הסיורית (נא ציין בפרוט כגון מורה בבית ספר תיכון, פקיד קבלה במלון, נא לציין במקביל את סוג המבוטח כגון: שכיר, עצמאי, וכד').

18. במידה זאינג מועטק במקצועך מה היא מקצועך?

19. האם יש לך הכנסה קבועה מהמקורות הבאים?

1. מסכורת מעבודתך?

--	--	--	--

2. מסכורת של אחד מילדיך הגר אחרך?

--	--	--	--

3. פנסיה ממקום עבודה.

--	--	--	--

4. פנסיה אחרת (כולל רנסה מגרמניה)?

--	--	--	--

5. קצבה ילדים?

--	--	--	--

6. קצבה אחרת מהמוסד לביטוח הלאומי?

--	--	--	--

7. קצבה או חמיכה אחרת (כגון ממסרד הבטחון, מלב"ן וכד')?

--	--	--	--

8. חמיכה קבועה מקרובים זאינג גרים אחרך?

--	--	--	--

9. הכנסה קבועה אחרת והכנסה מחסכונות?

--	--	--	--

ד. עמדות ודעות

20. האם לדעתך יש לדרך בלשכת הסיוע המשפטי

- 1. כן, מדוע? _____
- 2. לא, ידוע? _____
- 3. לא, מדוע? _____

21. האם ספרת לחבריך וקרוביך על קיומה של הלשכה לסיוע משפטי?

- 1. כן.
- 2. לא.

22. כיצד התנהגו אליך בלשכת הסיוע?

- 1. בנימוס רב
- 2. בנימוס
- 3. באדיקות
- 4. בחוסר נימוס

הערות: _____

**שאלות שנשאלו מבוטחים
שלא פנו לקבלת סיוע משפטי**

א. שאלות כלליות - למבוטחים שלא מיצו זכותם לייזוע מהפטי.

--	--	--	--	--	--	--	--

1. מספר זהות

2. סכמ מספחה _____ סכמ פרטי

3. טנת לידה

--	--

4. ארץ לידה

5. טנת עליה

ig		
----	--	--

6. מצב מספחתי

7. מספר הנפסות הגרות (דרך קבע) אתך בביתה?

--	--

ב. שאלות על הלככה לסיוע מהפטי

8. האם ידעת הקיימת להככה לסיוע מהפטי?

1. כן

2. לא (עבור להאלה 11).

9. האם ידעת שכרות זה ניתן ללא תמורה בספית?

1. כן

2. לא. (עבור להאלה 11).

10. מדוע לא מצאת לנכון לפנות להככה ולקבל את הרוחיה?

1. סמכתי על החלטת המוסד לביטוח לאומי

2. החבתי האיך בכוחה של הלככה לעזור

3. החלטתי לפנות לעו"ד טרטי

4. אחר פרט _____

11. האם אתה מתכנן לפנות ללשכת הסיוע בעתיד?

1. בטוח סכן

2. חוסב סכן

3. אינו יודע

4. חוסב סלא

5. בטוח סלא

12. האם ידוע לך סקיימת לשכת סעד מספטי הפועלת ליד מסרד המספטיס?

1. כן

2. לא (עבור לזאלה 16 פרק ג')

13. האט פניה לסס?

1. כן

2. לא, (עבור לחאלה 15)

14. מה היו תוצאות הסיטול?

15. מדוע לא פניה ללשכת הסיוע המספטי?

א. מצבי הכלכלי טוב לכך אין לי סיכוי עקב מבחן הכנסות

ב. אין זה מכבודי לקבל סיוע זה

ג. לא ראיתי סיכוי לזנות את ההחלטה

ד. העדפתי לפנות לעו"ד פרטי

ה. אחר פרט

